

ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

**Arts Square : a plan for activities and demonstrations of creative arts and
culture in the city of Chiang Saen in Chiang Rai province**

พระครูศรีรัตนกร.ผศ.ดร. Phrakrusirattanakorn. Asst. Prof..

พระครูกิตติพัฒนานุยุต.ผศ.ดร.ดร. Phrakrukittapattananuyut. Asst. Prof

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

Thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1. เพื่อศึกษาช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชัน 3. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ไปสู่สาธารณชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูล ทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า มีช่วงศิลปวัฒนธรรมของอำเภอเชียงใหม่ เช่น การสืบชะตาเมือง กิจกรรมการแสดงเช่น ฟ้อนรำ ดนตรีพื้นเมือง กลองสะบัดชัย การแสดงของชนเผ่า กาดมั่วครัวแลง เป็นต้น

คำสำคัญ : ช่วงศิลปะ.รูปแบบกิจกรรม.การแสดงงาน.ศิลปวัฒนธรรม.เชิงสร้างสรรค์

Abstract

Research paper concerning an Arts Square: a plan for activities and demonstrations of creative arts and culture in the city of Chiang Saen in Chiang Rai province. The objectives are as follows. 1. To study an open area for creative arts and culture in Chiang Saen. Chiang Rai province. 2. To develop a plan for activities and demonstrations of arts and culture in Chiang Saen using an App. 3. To spread knowledge of Arts Square: a plan for activities and demonstrations of creative arts and culture in the city of Chiang Saen in Chiang Rai province to the general public. The paper uses Qualitative Research including documentary information and field work. The documentary aspect involves collecting information from documents and relevant research. The field work collects information through questionnaires. conversations. in-depth interviews and focus group discussions. The research results show an Art and Culture Square in Chiang Saen district. such as a city renewal ceremony. activities and shows such as dancing. folk music and drums. hill tribes shows. markets and so on.

Keywords : Arts Square. plan for activities. demonstrations. culture. creative arts

บทนำ

อำเภอเชียงแสนภาคเหนือ หรือล้านนาดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าภาคอื่นของไทย เพราะเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเสน่ห์มนตร์ขลัง ชวนให้น่าขึ้นไปสัมผัสความงดงามเหล่านี้ยิ่งนัก ส่วนบรรดานักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชม ต่างก็ประทับใจกับสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและน้ำใจอันล้นเหลือของชาวเหนือ วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวล้านนาที่ยังคงยึดมั่น ในขนบธรรมประเพณี ของพระพุทธศาสนา ที่แสดงออกถึงมิตรไมตรีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งที่คนคนท้องถิ่นในภาคเหนือยังรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงตัวอย่างวัฒนธรรมที่สำคัญ ด้านอาหาร โดยตัวอย่างของวัฒนธรรม

ในด้านนี้ ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงข้าวแลงขันโตกหรือกินข้าวแลงขันโตก เป็นประเพณีของชาวล้านนาผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือตอนบน ด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ ตัวอย่างวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ งานทำบุญทอดผ้าป่าแถว งานทำบุญตานก้วยสลาก งานประเพณีการสืบชะตาหรือการต่ออายุ ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนากระทำให้ยืนหยัดชีวิตด้วยการทำพิธีเพื่อให้เกิดพลังรอดพ้นความตายได้ เป็นประเพณีที่คนล้านนานิยม ประเพณี “ยี่เป็ง” เป็นประเพณีลอยกระทงตามประเพณีล้านนาที่จัดทำขึ้นในวันเพ็ญเดือน 2 ของชาวล้านนา เป็นภาษาคำเมืองในภาคเหนือ คำว่า “ยี่” แปลว่า สอง และคำว่า “เป็ง” ตรงกับคำว่า “เพ็ญ” หรือพระจันทร์เต็มดวง ซึ่งชาวไทยในภาคเหนือจะนับเดือนทางจันทรคติเร็วกว่าไทยภาคกลาง 2 เดือน ทำให้เดือนสิบสองของไทยภาคกลาง ตรงกับเดือนยี่ เดือน 2 ของไทยล้านนา ประเพณียี่เป็งจะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 13 ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็น “วันดา” หรือวันจ่ายของเตรียมไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัด ครั้นถึงวันขึ้น 14 ค่ำ พ่ออุ้ยแม่อุ้ยและผู้มีศรัทธาก็จะพากันไปถือศีล ฟังธรรม และทำบุญเลี้ยงพระที่วัด มีการทำกระทงขนาดใหญ่ ตั้งไว้ที่ลานวัด ในกระทงนั้นจะใส่ของกินของใช้ ใครจะเอาของมาร่วมสมทบด้วยก็ได้เพื่อเป็นทานแก่คนยากจน ครั้นถึงวันขึ้น 15 ค่ำ จึงนำกระทงใหญ่ที่วัดและกระทงเล็ก ๆ ของส่วนตัวไปลอยในลำน้ำ การถ่ายทอดวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์ ครู เป็นบุคลากรที่จัดการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง คนไทยที่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นวิกฤติทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่. 2558 : 32)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เรื่องวัฒนธรรมล้านนา ที่เป็นเอกลักษณ์ ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานการสร้างสรรคความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติยศและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย ฉะนั้นจำเป็น อำเภอเชียงแสนภาคเหนือ หรือล้านนาดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าภาคอื่นของไทย เพราะเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเสน่ห์มนตร์ขลัง ชวนให้เข้าไปสัมผัสความงดงามเหล่านี้ยิ่งนัก ส่วนบรรดานักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมต่างก็ประทับใจกับสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและน้ำใจอันล้นเหลือของชาวเหนือ วัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวล้านนาที่ยังคงยึดมั่นในขนบธรรมประเพณี ของพระพุทธศาสนา ที่แสดงออกถึงมิตรไมตรีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการสืบทอดมา เป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งที่คนคนท้องถิ่นในภาคเหนือยังรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงตัวอย่าง

วัฒนธรรมที่สำคัญ ด้านอาหาร โดยตัวอย่างของวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงข้าวแลง
ขันโตกหรือกินข้าวแลงขันโตก เป็นประเพณีของชาวล้านนาผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือ
ตอนบน ด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ ตัวอย่างวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ งานทำบุญทอดผ้าป่าแถว
งานทำบุญตานก๋วยสลาก งานประเพณีการสืบชะตาหรือการต่ออายุได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา
กระทำขึ้นเพื่อยืดชีวิตด้วยการทำพิธีเพื่อให้เกิดพลังรอดพ้นความตายได้ เป็นประเพณีที่คนล้านนา
นิยม ประเพณี “ยี่เป็ง” เป็นประเพณีลอยกระทงตามประเพณีล้านนาที่จัดทำขึ้นในวันเพ็ญเดือน 2
ของชาวล้านนา เป็นภาษาคำเมือง ในภาคเหนือ คำว่า “ยี่” แปลว่า สอง และคำว่า “เป็ง” ตรงกับคำ
ว่า “เพ็ญ” หรือพระจันทร์เต็มดวง ซึ่งชาวไทยในภาคเหนือจะนับเดือนทางจันทรคติเร็วกว่าไทยภาค
กลาง 2 เดือน ทำให้เดือนสิบสองของไทยภาคกลาง ตรงกับเดือนยี่ เดือน 2 ของไทยล้านนา ประเพณี
ยี่เป็งจะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 13 ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็น “วันดา” หรือวันจ่ายของเตรียมไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัด
ครั้งถึงวันขึ้น 14 ค่ำ พ่ออุ้ยแม่อุ้ยและผู้มีศรัทธาก็จะพากันไปถือศีล ฟังธรรม และทำบุญเลี้ยงพระที่
วัด มีการทำกระทงขนาดใหญ่ตั้งไว้ที่ลานวัด ในกระทงนั้นจะใส่ของกินของใช้ ใครจะเอาของมาร่วม
สมทบด้วยก็ได้เพื่อเป็นทานแก่คนยากจน ครั้นถึงวันขึ้น 15 ค่ำ จึงนำกระทงใหญ่ที่วัดและกระทงเล็ก
ๆ ของส่วนตัวไปลอยในลำน้ำ การถ่ายทอดวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์ ครู เป็นบุคลากรที่จัดการ
ดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง คนไทยที่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของภูมิ
ปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นวิกฤติทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง (สำนักงาน
โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่. 2558 : 76)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เรื่องวัฒนธรรมล้านนาที่เป็น
เอกลักษณ์ ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานการสร้างสรรค์ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ
เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติยศและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย ฉะนั้นจำเป็นจะต้องส่งเสริม
ให้ วัฒนธรรมไทยมีความเจริญก้าวหน้า เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคม และ
คุณภาพชีวิตคนไทย การรักษาและป้องกันวัฒนธรรม คือ การรักษาจิตวิญญาณ ของความเป็นชาติ
และการที่จะให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงโบราณสถานซึ่งเป็นมรดกล้านนาของจังหวัดชายแดน การจัดกล
ยุทธ์ทางการตลาดที่จำเป็นเป็นในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกิดรูปธรรมและเกิด
ประสิทธิภาพสูงสุดมีความจำเป็นจะต้องให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการด้านแผนงาน
ดำเนินงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และความพร้อมของประชาชน การศึกษาวิจัย

จะต้องกระตุ้นให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการ
ท่องเที่ยวทำให้เกิดการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

เมืองเชียงแสนปัจจุบันมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมือง
โบราณ เชียงแสน เมืองโบราณเชียงแสนน้อย วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดพระธาตุ ผาเงา
วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือ
สามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงเมียงหรือเวียงสบรวก พระธาตุคอกปุเข้า หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยม
ทองคำ พิพิธภัณฑ์บ้านฝิ่น เวียงหนองล่อง ทะเลสาบเชียงแสน และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติ
พันธุ์ต่างๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อุโล้อาชาดอยสะเกว้ ม้งชาวบ้านธารทอง เข้าบ้านห้วยกว๊าน ส่วน
ประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงแสน เช่น ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง ตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 รูปแบบและกลไกการดำเนินงานการสาธารณสุข
มูลฐานได้พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และการพัฒนาหมู่บ้านการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่มี
อย่างต่อเนื่องและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 วัฒนธรรมพื้นบ้านของคนเมือง
จากการแสดงพื้นบ้านที่อ่อนช้อย ภาษาพูดที่ไพเราะเสนาะหูและการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยแล้ว
สำหรับกับข้าวของคนเมืองก็ดูจะเป็นวัฒนธรรมการกินอย่างหนึ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เพราะ
อาหารเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเมืองมีอาหารท้องถิ่นที่ขึ้นชื่ออยู่หลาย
อย่าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะนิยมรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลักยังมีอาหารประเภทลาบ หลู้
และส้า เป็นการยำที่ใช้เครื่องปรุงได้แก่ พริก เกลือ เครื่องเทศ เป็นต้น โดยอาหารจะถูกนำไปใส่ใน
สำหรับที่คนพื้นเมืองเรียกว่า "ขันโตก" ขันโตก ได้ชื่อว่าเป็นภาชนะที่ใส่อาหารคาวหวานไว้รับประทาน
ของคนล้านนา เป็นเครื่องแสดงออกถึงหน้าตาอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อมีแขกจากต่างถิ่นมาเยี่ยมเยือน
ที่บ้าน เป็นธรรมเนียมของเจ้าของบ้านที่จะต้องเชิญแขกผู้มาเยือนร่วมวงรับประทานอาหารขันโตก
วัฒนธรรมพื้นเมืองผู้นำท้องถิ่นให้การอบรมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับประชาชน

ผู้วิจัยสนใจในการที่จะศึกษา ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม
เชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสนจังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับช่วงศิลปะเชิงสร้างสรรค์ และ
พัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
ตลอดจนถึงนำช่วงศิลปะ และ รูปแบบกิจกรรมการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียง
แสน จังหวัดเชียงราย ไปสร้างชุดความรู้และเผยแพร่สู่สาธารณะชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชียงแสน ด้วยแอปพลิเคชัน
3. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไปสู่สาธารณะชน

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้มีการทบทวนวรรณกรรมดังนี้คือ

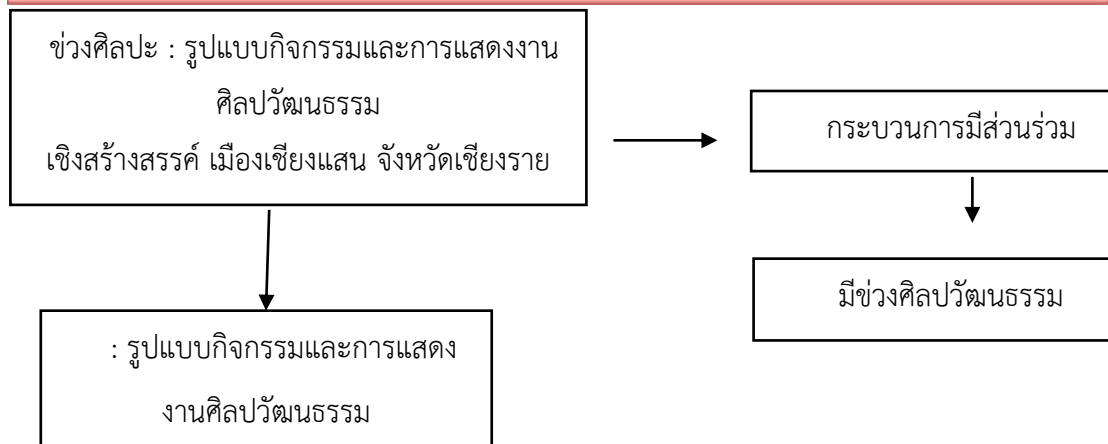
ประสิทธิ์ สว่างศรี งานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการพื้นที่โบราณสถานเมืองเชียงแสนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า เมืองเชียงแสนเป็นพื้นที่เมืองโบราณที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งในทางโบราณคดี และเอกสารทางประวัติศาสตร์ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากซากทางโบราณคดี มีจำนวนวัดทั้งที่เป็นวัดร้างและวัดที่ถูกนำกลับมาบูรณะใช้ใหม่จำนวนทั้งสิ้น 76 แห่ง

สุณีย์ บริสุทธิ์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความตระหนักของชุมชนเชียงแสนต่อคุณค่าด้านโบราณสถานเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน ไว้อย่างยั่งยืนสืบไปถึงลูกหลาน อีกทั้งยังมีแนวทางให้ชาวเชียงแสนสามารถสร้างรายได้ จากโบราณสถาน ในรูปแบบของการให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานของเชียงแสน

เอกสิทธิ์ เรือนทอง ได้ทำงานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของแผนผังโบราณสถานในเมืองโบราณเชียงแสนและเชียงแสนน้อย พบว่า แผนผังของโบราณสถานในเมืองโบราณเชียงแสนและเชียงแสนน้อย ทั้ง 45 แห่ง ในพื้นที่ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม เชียงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพิธีกรรมและประเพณีที่สำคัญภาคเหนือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับช่วงศิลปวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแอปพลิเคชัน

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๓

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้

ได้มาซึ่ง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

4) ลงพื้นที่ทำกิจกรรมในช่วงเดือนธันวาคม 2563

5) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ รูปแบบการ
พัฒนาศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม
แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเดือน
มกราคม-กุมภาพันธ์ 2565

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ มีช่วงศิลปวัฒนธรรมของอำเภอเชียงใหม่ ดังนี้คือ การสืบชะ
ตาเมือง กิจกรรมการแสดงเช่น ฟ้อนรำ/ดนตรีพื้นเมือง/กลองสะบัดชัย/ การแสดงของชนเผ่า กาดมั่ว
ครัวแลง ในเดือนมีนาคม 2563

6) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงาน
ศิลปวัฒนธรรม เชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ ดังนี้คือ

ช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กรม
ส่งเสริมวัฒนธรรมจึงได้จัดทำโครงการชุมชนต้นแบบสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่เศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม
ทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนด้วยการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน การมีส่วนร่วม
ของชุมชนมาต่อยอดพัฒนาสร้างสรรค์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ การบริการ หรือการแสดงออกทาง
วัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างโอกาสและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในการกระตุ้นเศรษฐกิจของ
ชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมความสามัคคีของชุมชน สร้างความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญ และ
ภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองและเป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่
ชุมชนอื่นๆ

การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ ด้วยแอปพลิเคชัน
ผลการวิจัยพบว่า สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตมาก ทั้งด้านเทคโนโลยี

19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหาธีรราชวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อินเทอร์เน็ตที่เข้าสู่สังคมโดยเฉพาะเยาวชน ทำให้ห่างจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นสมควรที่จะมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้น จึงมีการจัดงานช่วงวัฒนธรรมขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน วงสะล้อ ซึ่ง ด้านอาหารประจำท้องถิ่น ด้านการรักษาโรค และด้านความเชื่อพิธีกรรม อีกทั้งเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างความภูมิใจในตัวเอง และเป็นการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม

การเผยแพร่องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปสู่สาธารณะชน ผลการวิจัยพบว่า เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย มีการแสดงออกและการสร้างสรรค์งานในด้านต่างๆของมนุษย์ที่อิงจากความเชื่อ ความคิด วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น จินตนาการ และอารมณ์ความรู้สึกจนออกมาเป็นศิลปะทั้งดงาม ศิลปะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.ทัศนศิลป์ เป็นงานสร้างสรรค์ศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการดู เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม งานประณีตศิลป์ 2. ศิลปะการแสดง เป็นงานศิลปะที่รับรู้ได้โดยการชมและการฟัง เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ จัดจุดแสดงการสาธิตทำของเล่นพื้นบ้าน และช่วงการสาธิตการละเล่นพื้นบ้านล้านนา จัดการแสดงขับขอมพื้นบ้านจัดทำช่วงวัฒนธรรมภาคหมั่วคนเมือง ล้านน่านำเสนอการสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่น และจำหน่าย อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นเมือง น้ำสมุนไพรพื้นเมือง สมุนไพรพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

การอภิปรายผล

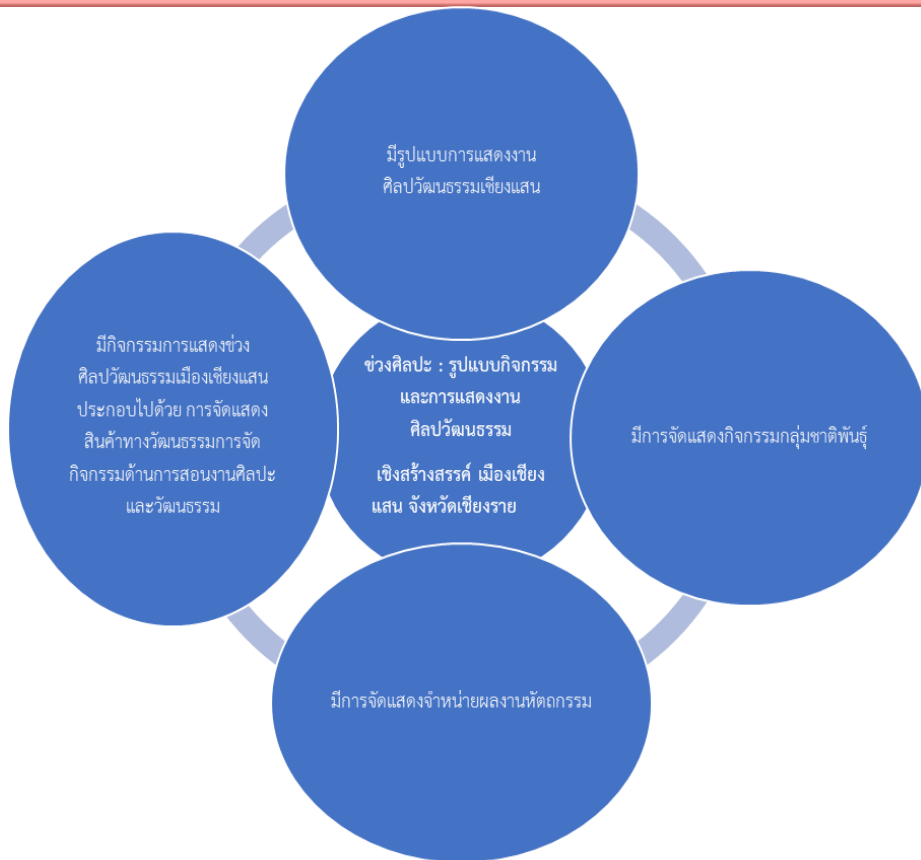
จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม เชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้อง ของ มานิตย์ไชยกิติ งานวิจัยเรื่อง การสร้างคุณค่าวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเวียงเชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเวียงเชียงใหม่ที่พบในปัจจุบันนั้นหลอมรวมมาจากความหลากหลายของกลุ่มประชาชนที่โยกย้ายเข้ามาอยู่เวียงเชียงใหม่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีแม่น้ำโขงเป็นจุดศูนย์กลาง ก่อนจะเข้าสู่ยุคเร่งรัดพัฒนาชนบทส่งผลให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาต่าง ๆ เปลี่ยนไปจาก 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยภายใน อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนอาชีพของประชาชนซึ่งต้องรับแรงทำมาหากิน ให้มีความสำคัญกับประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ

น้อยลง (2) ปัจจัยภายนอก เป็นผลมาจากโครงการพัฒนาที่มุ่งยกระดับให้เชียงใหม่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดน นับตั้งแต่ต้นนโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า มาจนถึงการเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโดยการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมการจัดกาดก้อมและการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเชียงใหม่ใน 5 ด้าน คือ (1) คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่เป็นแหล่งเรียนรู้และสาธารณสมบัติที่สำคัญ ของชาติ (2) คุณค่าเชิงวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ อันถิ่นฐานบ้านเกิดแห่งบรรพชนของชาวยวนและต้นกำเนิดพุทธศิลป์เชียงใหม่ (3) คุณค่าเชิงสังคม ในฐานะเป็นเมืองโบราณที่ยังมีชีวิต เป็นเมืองท่าที่สานสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสองฝั่งแม่น้ำโขงและเมืองห้าเชียงใหม่ (4) คุณค่าเชิงความเชื่อ ศาสนา การวางผังที่ตามจักรวาลคติและ (5) คุณค่าเชิงความงาม ที่มีมนต์เสน่ห์จากความงามของแหล่งโบราณคดีท่ามกลางสภาพธรรมชาติทั้งภูเขา ทุ่งนาและแม่น้ำโขง นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกลุ่มคุณค่าเชียงใหม่ ที่นำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่พบมาออกแบบเป็นกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวชมเมืองโดยรถราง จักรยาน และฐานกิจกรรมสร้างประสบการณ์ คุณค่าเชียงใหม่ เช่น บ้านขนม บ้านชะปะด้าอาหาร บ้านร้อยช้าง บ้านหมอมือ บ้านสวยดอก เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้คือ

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรีวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khrua Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

สรุปได้ว่าองค์ความรู้ที่ได้จากการทำงานวิจัยเรื่องช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม เชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีการจัดทำช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เช่น ด้วย การจัดแสดงสินค้าทางวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมด้านการสอนงานศิลปะและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงแสนจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับช่วงศิลปวัฒนธรรม และ คุณค่าในด้านศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างความภูมิใจในตัวเองและเป็นการสร้างเครือข่ายด้านศิลปะวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ช่วงศิลปวัฒนธรรมโดยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้ง
ภาครัฐและเอกชน

References

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐคตปิฎก 2525. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534). พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณวิเสส.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญาน.
- _____. (2532). อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณอรรถกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณฎีกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2561). การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชา
สังคมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครองจารีตประเพณี ภูมิปัญญา และ
ศิลปวัฒนธรรม. เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2561). ศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์. เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่. (2558). การส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค.
- ศักดิ์ศรี มงคลอิทธิ. (2558). รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการพัฒนาเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.
กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค.

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khruba Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. (2560). การอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรม: โครงการความร่วมมือ
ระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย.